

CORT, Frans de (Antwerpen 21 juni 1834 – Elsene 18 januari 1878). Schoonzoon van **Johan M. Dautzenberg**.

Was de zoon van een typograaf en volgde middelbaar onderwijs aan het atheneum te Antwerpen. Hij werd secretaris van de auditeur-generaal bij het krijgshof te Brussel.

De Cort stichtte in 1857 met **Jan van Rijswijck** het liberale Antwerpse dagblad *De Grondwet* (waarvoor hij slechts tot 1858 bijdragen schreef) en nam in 1858 de redactie van *De Schelde* in handen. Vanaf 1861 tot aan zijn overlijden werkte hij mee aan het pedagogisch tijdschrift *De Toekomst*, waarvan zijn schoonvader, Dautzenberg, de bezieler was en die hij in 1864 opvolgde als hoofdredacteur. De Cort wijdde van dat ogenblik af zijn beste krachten aan de pedagogische en culturele verheffing van de Vlaamse onderwijzers.

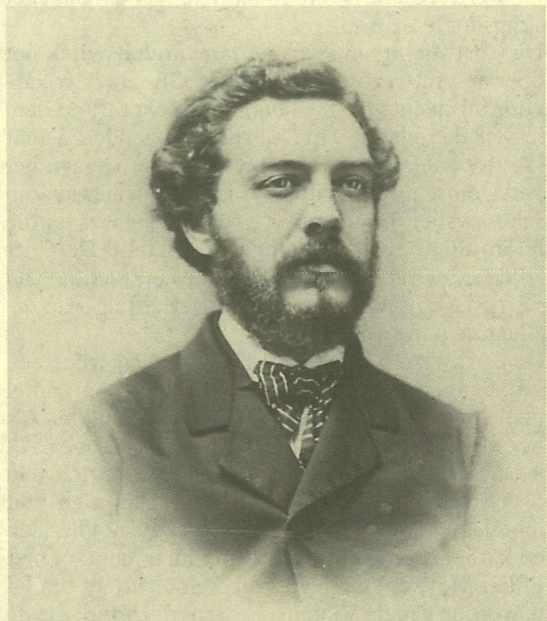
De Cort werd onder invloed van Van Rijswijck een vrijzinnig, progressief flamingant die in een aantal gedichten de Vlaamse belangen verdedigde. Als hoofdredacteur van het letterkundig jaarboek *Almanak voor Jan en Alleman* toonde De Cort zich al in 1853 strijdend Vlaamsgezind en liet hij zich niet meeslepen door de tegenstellingen tussen liberalen en katholieken. Sinds 1957 stond hij in contact met **Emiel Moyson**, die hem vruchteloos vroeg om lid te worden van de **Vlaamsche Broederbond**, die de eisen van de **Grievencommissie** steunde.

Aanvankelijk betreurde De Cort in zijn gedichten de scheiding tussen Noord en Zuid, maar vanaf circa 1865 toonde hij zijn gehechtheid aan de Belgi-

sche staat, die hij erkende als multinationalaal; hij vroeg echter een absolute gelijkstelling van Walen en Vlamingen en wilde vooral de bescherming en erkenning van het Nederlands als eenheidstaal voor Noord en Zuid, ondanks de dialectische verschillen. Daarom werd hij bibliothecaris van de in 1864 opgerichte **Ligue de l'Enseignement**. Eerder had hij zich reeds aangesloten bij de in 1857 opgerichte **Onderwijzersbond**. Vanaf 1870 was hij gewonnen voor een federale hervorming van de Belgische staat.

De Cort's liberalisme steunde vooral op het besef dat **vrijzinnigheid** en nationale ontvoogding historisch samengingen, maar zijn breeddenkendheid en zijn streven naar de eensgezindheid van alle flaminganten brachten hem uiteindelijk in conflict met zijn medestanders. Hij kwam onder andere in botsing met de Gentse schepen van openbaar onderwijs **Auguste Wagener**, die de onderwijzer **Jan Boucherij** verboden had nog bijdragen te publiceren in het Vlaamsgezinde weekblad *Het Vlaamsche Volk*. Hoewel vrijmetselaar engageerde De Cort zich hierna niet meer strijdend liberaal en antiklerikaal. Zo weigerde hij in 1868 lid te worden van het **Willemsfonds** omdat hij vond dat de V.B. zich van elke partijgeest moest bevrijden. Hij werd daarom lid van de **Nederduitsche Bond**, waar hij krachtig de poging steunde om tot een onafhankelijke volkspartij te komen.

Zijn haat tegen Frankrijk deed hem in 1870 contact opnemen met Duitse correspondenten om de te-

Frans de Cort was een vrijzinnig progressief flamingant die België erkende als multinationale staat, waarin Vlaanderen en Wallonië een gelijke behandeling moesten krijgen. Hij was lid van de Nederduitsche Bond. (AMVC)

ruggave van Frans-Vlaanderen aan België bij Otto von Bismarck te bepleiten. Een poging om in Vlaanderen over deze kwestie een perscampagne te voeren, had niet veel succes. Niettegenstaande zijn bewondering voor Duitsland maakte hij zich nochtans bij verscheidene gelegenheden los van het pan-Germanisme en was geen voorstander van de aansluiting van Vlaams-België bij Duitsland.

WERKEN: Artikelen in *Almanak 't Zal wel Gaan* (1857); *De Grondwet* (1857); *Almanak voor Jan en Alleman* (1851-1859); *De Schelde* (1858-1860); *Nederduitsch Maandschrift* (1862); *Nederduitsch Tijdschrift* (1865); *De Toekomst* (1861-1875); *Nederlandsch Museum* (1877); – *Zingzang*, 1866; – *Liederen*, 1895; – *Liederen en gedichten*, 1912.

LITERATUUR: M. Konings, *Frans De Cort als letterkundige* (1834-1878). *Historisch-biografische schets*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1958; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, III, 1964; – M. van Uffelen, *Frans De Cort* (1834-1878). *Een Vlaams dichter en joernalist tegenover de politieke problemen van zijn tijd*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1972; – M. van Moeseke, *De briefwisseling van Frans De Cort*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1978; – E. Gubin, *Bruxelles au XIXe siècle: berceau d'un flamingantisme démocratique* (1840-1873), 1979; – F. Simon, 'De Onderwijzersbond, de eerste beroepsvereniging voor onderwijzers in België (1857-1869)', in *WT*, jg. 41, nrs. 2-3 (1982), p. 76-94 en p. 150-164; – A. Deprez (e.a.), *De Toekomst 1857-1898*, 3 dln., 1992.

SAM VAN CLEMEN